

távol-kelet

KI NEM ÉRTI A „KARÁCSONY SZELLEMÉT”?

valóban nem értik a japánok, hogy miről szól a karácsony?

Írta: A. Kristóf

Bevezető

Úgy tisztességes, hogy mielőtt elkezdem a cikket részletesen kibontani, először leszögezem, mire számíthat az olvasó. Ez a cikk nem egy turisztikai ajánló, nem is egy esettanulmány, de mégcsak nem is egy összehasonlítás a nyugati és a japán karácsonyi szokásokról. Akkor mégis miről beszélünk? Hallom a kérdést. Nos, ez egy személyes vélemény, egy gondolat, egy érvelési folyamat, melyben rendszeresen fogok beszélni és példálózni Japánról és Japánból.

Ez egy olyan írási stílus, melyet angolul polemicnek, magyarul pedig polemikus írásnak neveznek. Sajnos nem találtam olyan magyar meghatározást, amelyet kielégítőnek találtam rá, azonban az angol meghatározás frappáns és rövid: „a strong verbal or written attack on someone or something” (Oxford szótár), magyarul saját fordításban: „egy határozott szóbeli vagy írott támadás valaki vagy valami ellen”. Így tehát ez a cikk egy határozott nyelvezetű kijelentésekből és azokat alátámasztó logikai cérnaszál-húzásból fog állni.

Amikor ez a cikk megjelenik, még lesz majd nem egy hónap karácsonyig. Azonban e sokak számára - mint például számomra - rettegett időszak valahogy minden évben hamarabb kezdődik, azaz a télapós-rénszarvasos-pirosas-éneklős-csengetős-adventigyertyás (folytassa mindenki, ahogy szeretné) hangulat már áradni fog minden létező médiumból. Így úgy gondolom, a cikk aktuális lesz.

Hol van a biztos pont?

„Adjatok egy fix pontot, és én kifordítom sarkaiból a világot.” Ez a sokat idézett kijelentés Arkhimédészről származik egy történetből, melynek ő a főszereplője. Azonban minket most nem a történet érdekel, hanem amit ez a mondat jelent. A kijelentés alapján, ha valaki talál egy biztos pontot, bármit megtehet. Ez alapján gondolom senki sem fog meglepődni, ha először azzal szeretném kezdeni, hogy meghatározom, mi a karácsony.

A válasz, amit mindenki csípőből ad vagy legalább elvár, az valószínűleg a bibliai történet valamelyik verziója, megszórvva egy jó adag elképesztően valószínűtlen elemmel, de mindent a maga idejében és helyén. Kezdjük a bibliai történettel, ami sokat nem segít rajtunk, ugyanis a négy evangélista közül mindössze kettő gondolta elég fontosnak, hogy leírja Jézus születési helyét és idejét. Ez így éppen vagy egyáltalán nem igaz,

ugyanis a két evangélista közül egyiknek sem sikerült megadni sem a születés idejét (még az évet sem), sem pedig annak helyét (az egyikük egy betlehemi istállóról beszél, a másik egy betlehemi fogadóról). Így a keresztény vallások sem igazán tudják eldönteni, hogy éppen mi, mikor, hol és hogyan történt. (Csak még egy érdekesség: az egyik verzió szerint a születést nem bölcs úton odakerült napkeleti bölcsek, angyalok, pásztorok, majd egy gyors távozás követte Pilátus haragja elől. A második verzió szerint se bölcs, se pásztor, se angyal, se gyors távozás, hanem 30 napig tartó pihenés, majd egy áldozatbemutató történt Jeruzsálemben.)

További problémát jelent, hogy a karácsony nyilvánvalóan nem marad a templomok falain belül, és itt kerülnek be a képbe a nem túl reális elemek, mint például a rénszarvasok, fenyőfák, télapó vagy Szent Miklós? (mindenki folytassa, ami éppen eszébe jut, nekem a személyes ked-

vencem a tiszta hó). Mind olyan dolgok, melyek nem fordulnak elő a mai Izrael/Kis-Ázsia területén. A felsorolást folytathatnám tovább, de azt hiszem a mondanivalómat megsejtette mindenki: közel sem világos, hogy napjainkban mit jelent a karácsony.

Nézzünk át egy kicsit a japán oldalra. Japánban továbbra is kisebbségben vannak a keresztények, ennek ellenére a karácsony ott is egy jelentős esemény.

gőzmozdony sem járt még Jézus idejében

nem olyan kép, amiről Izrael jut az eszembe

Talán a globalizációnak vagy talán a „konvergencia evolúciónak” köszönhetően akár csak mi, úgy a japánok is alapvetően ugyanazokat a kételyes eredetű szimbólumokat használják. A konvergencia evolúcióról valójában akkor beszélünk, amikor két különálló faj ugyanarra a megoldásra bukkan, ilyen például a denevérek és a rovarok szárnyai, vagy ismét a denevérek és bizonyos halfajok, melyek ultrahangot használnak tájékozódásra (vagy a fehér szakállas pirosgyöngy öltözött öregember, aki szerte a világon a karácsonnyal van összekapcsolva).

Ha szemtől szembe állítjuk, a mi karácsonyi eseményünket a japánok karácsonyi eseményével, a különbség alig érdemel említést. Igen, a japánok kicsit hozzáadtak a saját kultúrájukból, de nem ezt tettük mi is és mindenki más a világon? Persze gyakran előfordulnak érdekes képek és videók Japánból, amelyeken a karácsonyi „hangulat” talán az elvártnál jobban különbözik. Gondolok itt arra a képre, amikor egy kirakatban egy keresztre feszített Téalapó/Szent Miklós látható. Nos, ez mindenképp egy meglepő kép, de vajon tényleg olyan sokat tévedtek?

japán szimbólumok egy karácsonyi képeslapon

Végezetül van egy valami, ami kérdés nélkül ugyanúgy megjelenik, mind nálunk, mind pedig Japánban. A fogyasztás. Itt természetesen a jól ismert ajándékvásárlásról és egyéb kedvezményes ajánlatokról van szó. Ezt a témát nem szeretném erőltetni, mindenki tudja, miről van szó, mindenki a saját bőrén megtapasztalta és meg fogja tapasztalni, hogy a decemberi hónap bizony a kiáradó szeretetnél csak a pénzből kér többet.

Így tehát igencsak nehéz és egy kicsit képmutató ujjal mutatni a japánokra és az általuk gyakorolt fura/meglepő karácsonyi szokásokra, amikor mi sem igazán tudjuk eldönteni, hogy pontosan mi a normális. Egy japán személy ugyanazzal a joggal írhatna egy ehhez hasonló cikket, amiben bármiféle túlzás nélkül elmondhatná, hogy az európai karácsonyi szokások bizony rendkívüliek és felettébb meglepőek.

Ezzel a gondolattal befejeztem a cérnaszállítást, és a szőnyeg vagy ebben az esetben inkább a zsebkezdő elkészült. A következtetések nem túl meglepőek, de nem is szántam őket polgárpukkasztónak, és úgy gondolom, hogy ez így van rendjén. Mégis újraolvasva a cikket, egy enyhe csalódás érzettel maradtam. Az érvelés után végül is nem derült ki, hogy mit is akar jelenteni ez a „karácsony szelleme” kijelentés, jelentsen bármit is. Úgy gondolom, itt csak személyes véleménnyel - még személyesebbel, mint eddig - tudok válaszolni.

A karácsony és minden, ami ez alatt a szó alatt értendő egy teljes mértékben egyéni és

szubjektív esemény/tapasztalat. Határozott véleményem, hogy semmilyen vallásnak, egyetlen cégnek vagy szolgáltatónak sincs joga ahhoz, hogy magáénak tulajdonítsa ezt az eseményt. Elképesztő arcátlanság, amikor egy pap, egy kirakat, egy tévéreklám vagy egy plakát, esetleg egy szórólap szégyentelenséggel kijelenti, hogy „az igazi karácsony (szelleme)...” (fejezze be mindenki a tapasztalataival vagy éppen a kedvencével). Végezetül a gondolataimat Thomas Jefferson, az Amerikai Egyesült Államok harmadik elnöke - számomra elsősorban egy kiemelkedő gondolkodó - szavaival szeretném zárni, aki egy levelét így fejezte be: „with the compliments of the season”. Saját fordításban: „az időszaknak megfelelő üdvözléssel”. Úgy érzem, bármiféle magyarázat az én részemről csak rontana eme szavak tömör, mély és kedélyes jellegén. Éppen ezért itt meg is állok.

Godzilla nem áll messzebb a karácsonytól, mint a rénszarvasok